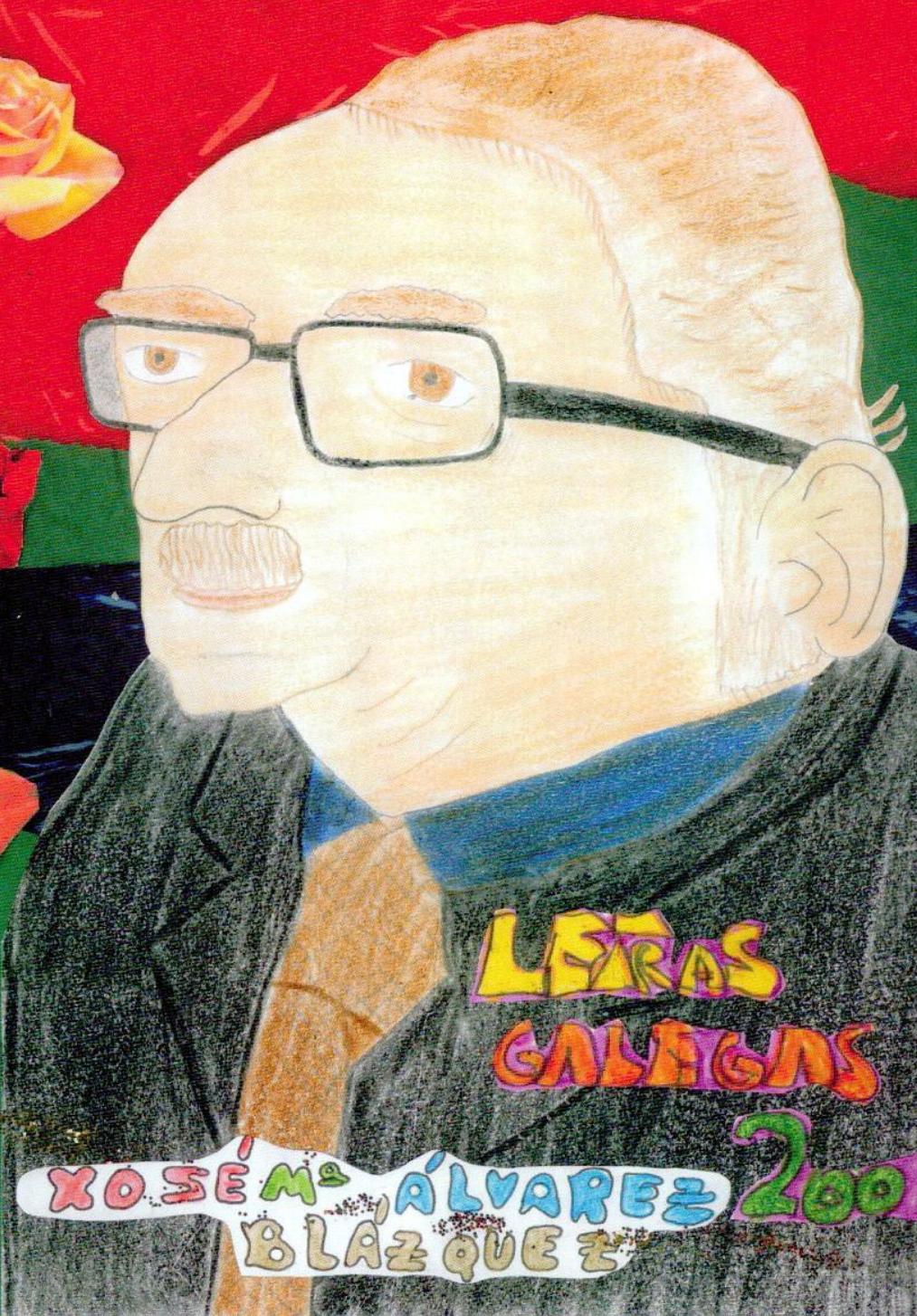
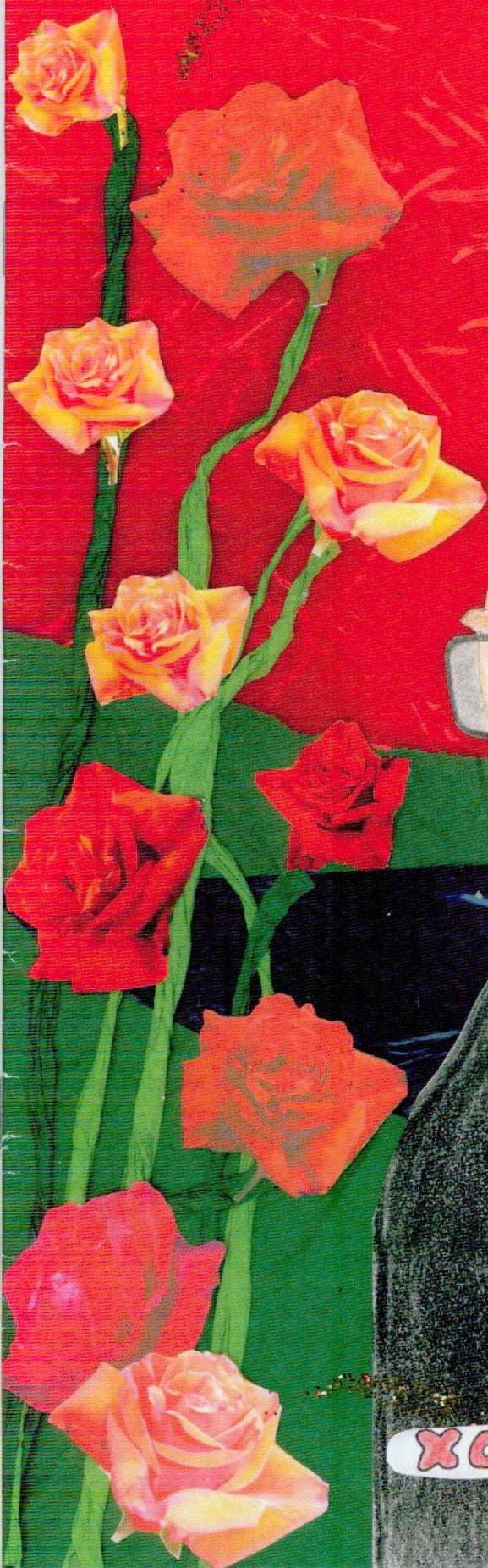

ROSEIRAS

DOS NOSOS
MENCERES

LETRAS
GALEGAS

XOSE M^A A^ÁLVAREZ BLAZ QUEZ 2008

Comeza a facer calor, pode que tamén sexa porque está a rematar o curso e estamos un pouco máis cansos. Cústame concentrarme...unha raiola acaríciame o lombo e as palabras do libro que estou a ler na biblioteca semella que non acaban nunca... Fora está todo verde, azul e amarelo, xa non hai néboas, o aire ole a herba acabada de cortar e mesturada con rechouchíos....RECHOUCHÍOS!?

Un xordo berro percorre a biblioteca mentres nos viramos cara á ventá:

-Beaaa!!!!

E Bea, a nosa paxariña, aterra onda nós, fitándonos agarimosa:

- *Como me gusta nervios ler tan silandeiros...*
- *É que nos mandou a mestra facer un traballo sobre Xosé Mª Álvarez Blázquez, o escritor a quen se lle adican este ano as Letras Galegas.*
- *Pero estamos un pouco cansos, non damos resumido tantos datos.*
- *Os datos son importantes, pero más o é ler as súas palabras, entender e sentir o que el nos conta... Os datos son a súa vida , o seu traballo. Queredes que vos axude con este conto?*
- *Si, por favor.*
- *Pois escoitade, comeza así:*

**“Eramos seis irmáns á mesa e con noso pai
sumabamos sete varóns, buligantes, faladores,
atentos á vida e ós soños, cheos de soños e de vida.
Nosa nai no medio, miúda, hermosísima, risoña [...]”**

**Xosé María sempre andaba algo retrasado, por
mor dun libro sen rematar de ler, por mor dunha
palabra que non atopaba registrada, ou – porque toda
curiosidade lle cabía no peito [...]”**

Quen nos fala é Emilio, un dos irmáns pequenos de Xosé María, reflectindo nas súas palabras ese anhelo de saber, ese espírito inquedo do home que chegaria ser, ademais de escritor dalgúns dos poemas más belos compostos na nosa lingua e de historias, editor, investigador, arqueólogo, mestre, empresario,...

- Como se poden facer tantas cousas?
- Pois con adicación, esforzo, e, sobre todo, porque o moveu o amor á nosa lingua, á nosa historia, á nosa terra.

PEDRA VIVA

Como che vou cantar, terra da ialma,
se non é coa lembranza do máis puro,
co inxel descubrimento da túa entrana,
na nosa mutua primixenidade?

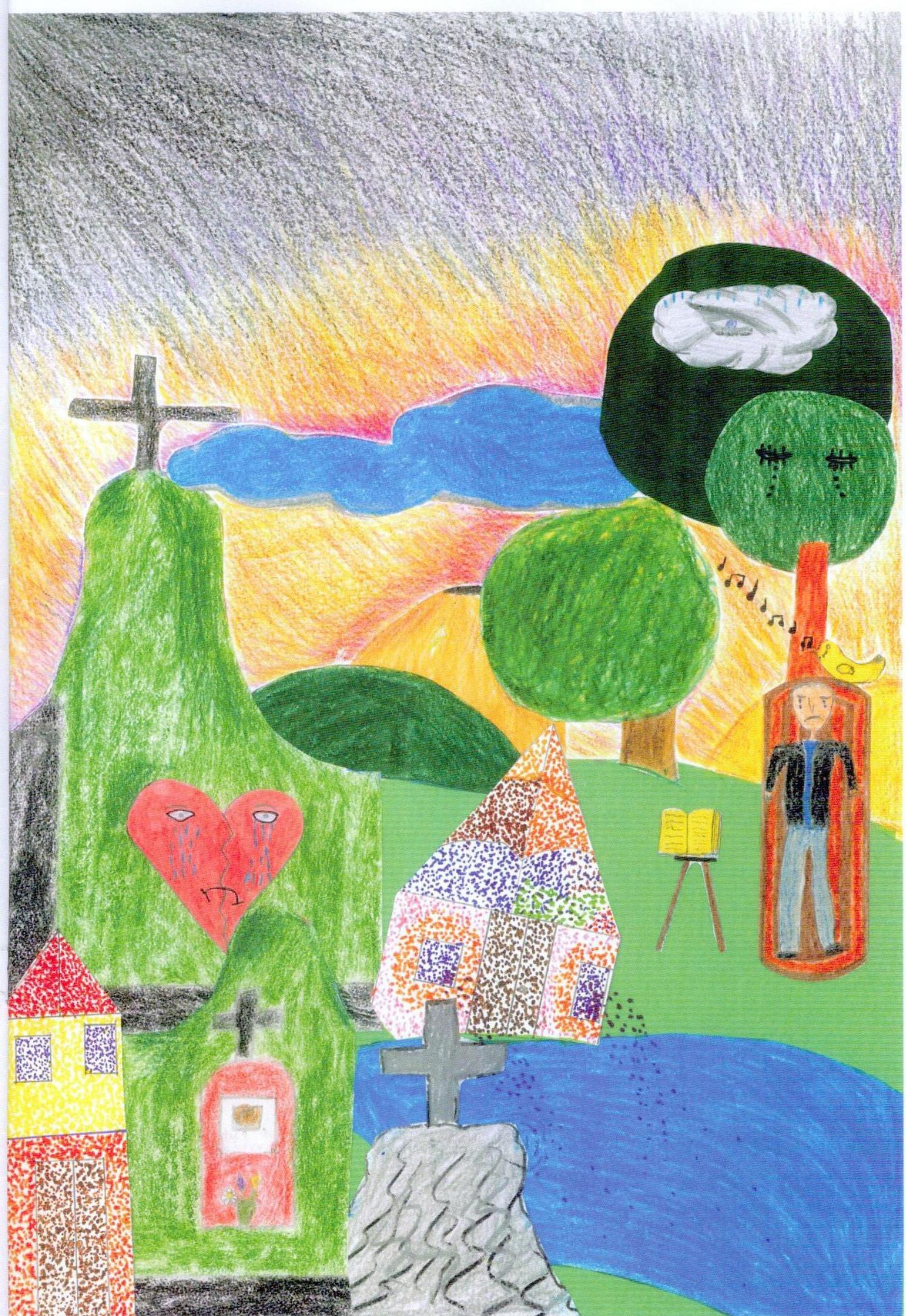
Como te louvarei, senón sembrándote?
Ouh, terra, pois xa tanto me traspasas
que, por ti, teño o peito en pedra viva!

Fixádevos que antes de morrer escribía:

... “ Moitas dóres, uns tamiscos de alegria, traballos sí señor, ilusións perdidas e – ás veces – recobradas... No medio, sempre unha espranza teimosa, que a voz dos mortos encirra acotío: o futuro da Terra. Metido no meu mundo, nos meus libros, na miña ansia de saber, a Terra é o fito chantado no centro xeométrico do meu horizonte.

Xa vou para vello, e penso, sen demasiada tristura, que aquí van quedar a maioría dos meus sonhos ... ¡Había tanto que fazer!”

En 1928, á idade de 13 anos, Xosé M^a escribe os seus primeiros poemas en galego, ao ano seguinte publica o seu primeiro poema en castelán e dous anos máis tarde publica os seus poemas en xornais de Pontevedra e Tui, a vila onde naceu.

A partir de entón, a súa actividade só se ve interrompida pola morte do seu pai, o médico de Tui, “o médico dos pobres”, que foi fusilado ao comezo da Guerra Civil. Xosé M^a tamén sofre as consecuencias, xa era mestre en Tui, pero tivo que ingresar no exército para cumplir servizos nun hospital militar en Santiago, para logo ser trasladado á escola de Coreses, unha pequena aldea de Zamora, en castigo por ser galeguista

“Duro y polvoriento
Suelo castellano,
¡qué extraño te siento!

Pero Xosé M^a non se afai lonxe da terra e da súa familia, que está a pasar apuros económicos, renuncia a ser mestre e volta a Galicia; vende a súa casa en Tui e trasládanse a Vigo, cidade á que quedará vencellado para sempre.

Alí funda edicións Castrelos, achegando por primeira vez a nosa literatura ao pobo.

Alí, ofrécenlle un posto importante dirixindo escavacións arqueolóxicas no Castro de Vigo, descubrindo achados que nos achegan á nosa historia.

Ali é nomeado membro da RAG (Real Academia Galega).

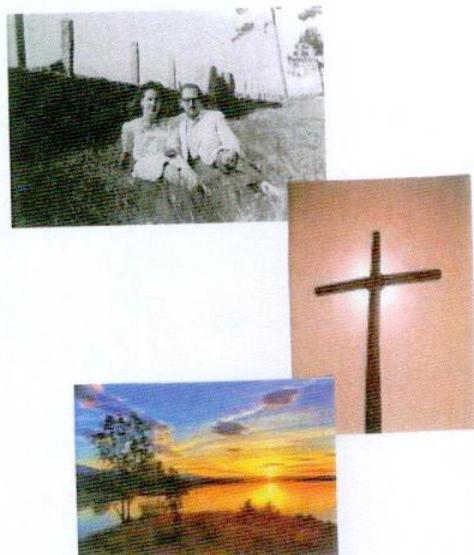
E alí coñece o amor da súa vida, María Luís Cáccamo Frieben.

CRUZ DE DOUS

Craro mencer do tempo, voce amiga
que vés comigo xa dende as raíces
e non te arredarás coa morte mesma.

Senlleira cruz de dous, outo madeiro
prás nosas sete voces setecentas
derradeiras palabras de agarimo.

Ergueito lume, río de fervenzas,
Ouh, ti, muller!, agora que inda é tempo
Imos mirar a iauga como esvara.

María Luisa e Xosé M^a tamén tiveron 6 fill@s. Para a primeira, o seu pai escribirá o máis tenro libro de poemas adicado a unha nena na nosa lingua: “Roseira do teu mencer”

A “Roseira” vos dono que eu fis á miña, nena...

A esa nena, “nena sen nome”, a esa “floreciña ventureira”, a esa “nena, neniña, pequerrechiña” os seus pais chamáronlle “Colorín”.

**Era un airiño suave
que se ergueu pola mañán
e viña de non se sabe.**

**Era un recendo de rosas
da roseira de ningures,
que se meteu pola porta.**

**Era unha cantiga leda
que nacía non sei onde
e petaba na fiestra.**

**Era unha gracia sutil
que baixaba das estrelas...
Eras tú!**

Bos tempos para crear... Xosé M^a non para, escribe novelas, colaboracións en revistas, artigos, traballos, un libro, dúas recompilacións importantísimas de poesía medieval galego-portuguesa ... e unha pequena broma coa que engana a moita xente: "O Cancioneiro de Monfero", unha escolma de poesías escritas por el que tenta pasar por un cancioneiro medieval inédito. Tamén dúas obras de teatro e un libro de poesía conxuntamente co seu irmán Emilio: "Poemas de ti e de min"

- Ai, meu amigo,
Anda o vento rifando commigo.

- Ai, miña amada,
Non é o vento, que eu son quen che fala.

- Ai, meu amor,
Anda a iauga a cantarme arredor.

- Ai, miña amante,
Como coidas que a iauga che cante?

- Ai, meu amado
Anda o sol a deitarme no prado.

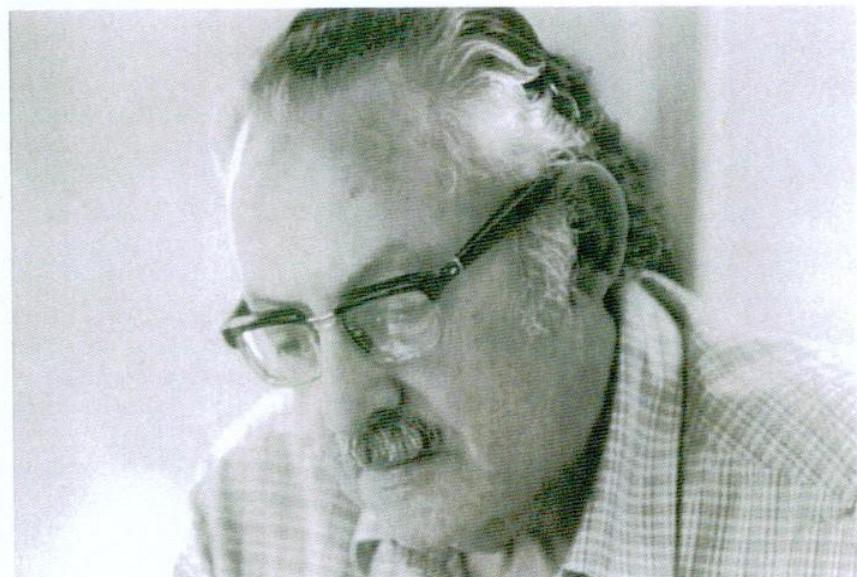
- Ai, miña amiga,
Il non é, que son eu quen che obriga.

Pero en 1970 achégase a desgraza ao noso poeta, a roseira do seu mencer, a súa filla Colorín, morre dun cancro. Anos máis tarde, serán tamén as espiñas dunha roseira as que compliquen a súa delicada saúde imposibilitándolle seguir escribindo por el mesmo.

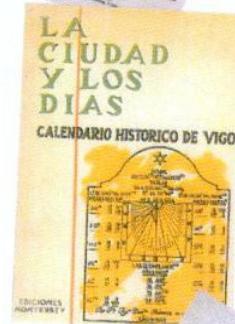
En 1985 as súas doenças complícanse. Internado na UCI, ao escoitar os asubíos dunha máquina, dí as súas derradeiras palabras transformando o mundo en poesía: “parecen rechouchíos. Coma se estivésemos en primaveira”

José Ramón Moltó Lázquez

LETRAS HOMENAJEANOS 2000-2009

1963 Rosalía de Castro 1972 Antón Villar Ponte 1986 Aquilino Iglesia 1993 Eduardo Blanco
 1964 Alfonso D. Rodríguez Carballo 1978 Antonio López F. 1987 Francisco Heras 1994 Luis Seoane
 1965 Eduardo Ponsal 1979 Manuel António 1988 Ramón Otero 1995 Rafael Dieste
 1966 Francisco Piñón 1980 Alfonso X o Sabio 1989 Celso E. Ferriero 1996 Xeris Ferro
 1967 Manuel Curros Enríquez 1987 Víctor Martínez Risco 1990 Luis Pimentel
 1968 Florentino López Cuevillas 1982 Luis Amado Carballo 1991 Álvaro Cunqueiro
 1969 Antonio Noriega Varela 1983 Manuel Lúcas 1992 Fermín Bouza
 1970 Horacio Vallsdóres 1984 Armando Cotarelo
 1971 Gonzalo López Alente 1985 Antoni Sorada
 1972 Valentín Lamas Corrajal
 1973 Manuel Lago González
 1974 Xosé Álvarez 1974 Vicente Viqueira
 1975 Xoán M. Bento Vilar 1976 Ramón Cabanillas
 1977 Roberto Blanco Torres 2000 Manuel Herguera
 1978 Efraín Rodríguez Sarmiento 2001 Efraín Rodríguez
 1979 Asuris de Taramancos 2002 Efraín Rodríguez Sarmiento
 1980 Xaquim Lorenzo Fernández 2003 Asuris de Taramancos
 1981 Lorenzo Varela 2004 Xaquim Lorenzo Fernández
 1982 Manuel Lugrís Freire 2005 Lorenzo Varela
 1983 María Moreno 2006 Manuel Lugrís Freire

Ilustración a cargo do alumnado de Ed. Infantil e Primaria

Equipo de Normalización e Dinamización Lingüística do Ceip Manuel Villar Paramá

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
C.E.I.P. "Manuel Villar Paramá"

**XOSE ÁLVAREZ
MARIÑA
SÁNCHEZ**